

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026-2027/2028
(skrajne daty)
Rok akademicki 2026/2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Źródłoznawstwo okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Agnieszka Půlpánová-Reszczyńska

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4				30					3

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

WIEDZA HISTORYCZNA NA POZIOMIE SZKOŁY PONADPODSTAWOWEJ ORAZ ZALICZENIE PRZEDMIOTU ARCHEOLOGIA ZIEM POLSKICH NA I ROKU

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie studentów z metodami opisu źródeł archeologicznych charakterystycznych dla okresów lateńskiego i rzymskiego.
C ₂	Zapoznanie studentów z metodami analizy i klasyfikacji źródeł archeologicznych charakterystycznych dla okresów lateńskiego i rzymskiego.
C ₃	Zapoznanie studentów ze sposobami rysowania źródeł archeologicznych charakterystycznych dla okresów lateńskiego i rzymskiego.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_o1	Zna i potrafi rozpoznać poszczególne kategorie zabytków archeologicznych charakterystycznych dla okresów lateńskiego i rzymskiego.	K_Wo3, K_Uo1, K_Ko1
EK_o2	Zna i rozumie literaturę specjalistyczną odnoszącą się do zagadnień klasyfikacyjnych	K_Wo3
EK_o3	Zna i potrafi wskazać opracowania klasyfikacyjne dotyczące poszczególnych kategorii zabytków archeologicznych, charakterystycznych dla okresów lateńskiego i rzymskiego.	K_Wo3, K_Wo6, K_Wo7, K_Uo1
EK_o4	Zna i potrafi dobierać właściwą terminologię do opisu poszczególnych rodzajów zabytków.	K_Wo3, K_Wo6, K_Uo1, K_Uo2, K_Ko1
EK_o5	Zna i potrafi opisać morfologiczne i technologiczne cechy materiału zabytkowego, charakterystycznego dla okresów lateńskiego i rzymskiego.	K_Wo6, K_Uo1, K_Uo2, K_Ko1, K_Ko3
EK_o6	Potrafi porządkować i klasyfikować poszczególne kategorie zabytków archeologicznych według głównych opracowań typologicznych.	K_Uo1, K_Uo2, K_Ko1, K_Ko3
EK_o7	Potrafi analizować poszczególne rodzaje zabytków pod kątem chronologicznym i chorologicznym.	K_Uo2, K_Uo3, K_Ko1, K_Ko2, K_Ko3, K_Ko4

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3.3 Treści programowe

A. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1 - Omówienie zagadnień wstępnych – pojęcie źródła archeologicznego, rodzaje źródeł, analiza źródeł ruchomych, schemat opisu źródła ruchomego, zagadnienie klasyfikacji w historii archeologii.
2 - Omówienie różnych sposobów opisu i analizy materiałów ceramicznych: charakterystyka morfologiczna, technologiczna, zdobnictwo, rodzaje klasyfikacji typologicznej i jej przykłady, nomenklatura obcojęzyczna.
3 - Omówienie różnych sposobów opisu i analizy zabytków metalowych: charakterystyka morfologiczna, rodzaje klasyfikacji typologicznej i jej przykłady, nomenklatura obcojęzyczna.
4 - Omówienie sposobów opisu i analizy przedmiotów szklanych: typy źródeł, charakterystyka morfologiczna, techniki wykonania, nazewnictwo form, sposoby oznakowania cech.
5 - Ćwiczenia z materiałem, mające na celu zastosowanie w praktyce wyżej wymienionych sposobów opisu, analizy i klasyfikacji zabytków archeologicznych z okresu lateńskiego i rzymskiego.

3.4 Metody dydaktyczne

Ćwiczenia: analiza i interpretacja źródeł – omówienie przykładów i ćwiczenia praktyczne.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	ćw
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	ćw
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	ćw
EK_04	PROJEKT	ćw
EK_05	PROJEKT	ćw
EK_06	PROJEKT	ćw
EK_07	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, PROJEKT	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Aktywny udział w zajęciach - 50% oceny końcowej oraz wykonanie pracy zaliczeniowej (projektu) – 50% oceny końcowej.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

ALMGREN O. STUDIEN ÜBER NORDEUROPAISCHE FIBELFORMEN DER ERSTEN NACHCHRISTLICHEN JAHRHUNDERTER MIT BERÜCKSICHTIGUNG DER PROVINZIALRÖMISCHEN UND SÜDRUSSISCHEN FORMEN. LEIPZIG 1923.

M. BIBORSKI, MIECZE Z OKRESU WPŁYWÓW RZYMSKICH NA OBSZARZE KULTURY PRZEWORSKIEJ, „MATERIAŁY ARCHEOLOGICZNE”, T. XVIII: 1978, S. 53-165.

DOBRZAŃSKA H., ZAGADNIENIE DATOWANIA CERAMIKI TOCZONEJ W KULTURZE PRZEWORSKIEJ, ARCHEOLOGIA POLSKI, T. XXIV/1: 1980, S. 87-152.

EGGERS H. J. DER RÖMISCHE IMPORT IM FREIEN GERMANIEN. HAMBURG 1951.

P. KACZANOWSKI, KLASYFIKACJA GROTÓW BRONI DRZEWCOWEJ KULTURY PRZEWORSKIEJ Z OKRESU RZYMSKIEGO, KRAKÓW 1995.

LIANA T., CHRONOLOGIA WZGLĘDNA KULTURY PRZEWORSKIEJ WE WCZESNYM OKRESIE RZYMSKIM, WIADOMOŚCI ARCHEOLOGICZNE, T. XXV/4: 1970 (1971), S. 429-491.

MADYDA R., SPRZĄCZKI I OKUCIA KOŃCA PASA NA ZIEMIACH POLSKICH W OKRESIE RZYMSKIM, MATERIAŁY STAROŻYTNE I WCZESNOŚREDNIOWIECZNE, T. IV: 1977, S. 351-412.

MADYDA-LEGUTKO R., DIE GÜRTELSCHNALLEN DER RÖMISCHEN KAISERZEIT UND DER FRÜHEN VÖLKERWANDERUNGSZEIT IM MITTELEUROPAISCHEN BARBARICUM, BAR, INTERNATIONAL SERIES 360, OXFORD 1986 (1987).

MADYDA-LEGUTKO R., STUDIA NAD ZRÓŻNICOWANIEM METALOWYCH CZĘŚCI PASÓW W KULTURZE PRZEWORSKIEJ. OKUCIA KOŃCA PASA, KRAKÓW 2011.

STASIAK M., CERAMIKI Z CMENTARZYSKA KULTURY PRZEWORSKIEJ W OPOCE, KULTURA PRZEWORSKA, T. II, LUBLIN 1994.

STAWIARSKA T., NACZYNIA SZKLANE OKRESU RZYMSKIEGO Z TERENU POLSKI. STUDIUM ARCHEOLOGICZNO-TECHNOLOGICZNE, WARSZAWA 1999.

TEMPELMANN-MĄCZYŃSKA M., DIE PERLEN DER RÖMISCHEN KAISERZEIT UND DER FRÜHEN PHASE DER VÖLKERWANDERUNGSZEIT IM MITTELEUROPAISCHEN BARBARICUM, RÖMISCH-GERMANISCHE FORSCHUNGEN 43, MAINZ AM RHEIN 1985.

THOMAS S., STUDIEN ZU DEN GERMANISCHEN KÄMMEN DER RÖMISCHEN KAISERZEIT, ARBEITS-UND FORSCHUNGSBERICHTE ZUR SÄCHSISCHEN BODENDENKMALPFLEGE, T. 8: 1960, S. 54-215.

WOŁĄGIEWICZ R. CERAMIKA KULTURY WIELBARSKIEJ MIĘDZY BAŁTYKIEM A MORZEM CZARNYM. SZCZECIN 1993.

100 JAHRE FIBELFORMEN NACH OSCAR ALMGREN. INTERNATIONALE ARBEITSTAGUNG 25.-28. MAI 1997 IN KLEINMACHNOW, LAND BRANDENBURG (RED. J. KUNOW), FORSCHUNGEN ZUR ARCHÄOLOGIE IM LAND BRANDENBURG, T. 5, WÜNSDORF 1998.

Literatura uzupełniająca:

ANDRZEJOWSKI J., OKUCIA ROGÓW DO PICIA Z MŁODSZEGO OKRESU PRZEDRZYMSKIEGO I OKRESU WPŁYWÓW RZYMSKICH W EUROPIE ŚRODKOWEJ I PÓŁNOCNEJ, MATERIAŁY STAROŻYTNE I WCZESNOŚREDNIOWIECZNE, T. VI: 1991, S. 7-120.

BECKMANN B., STUDIEN ÜBER DIE METALLNADELN DER RÖMISCHEN KAISERZEIT IN FREIEN GERMANIEN, SAALBURG JAHRBUCH, T. XXIII: 1996, S. 1-105.

BOCHNAK T., *UZBROJENIE LUDNOŚCI KULTURY PRZEWORSKIEJ W MŁODSZYM OKRESIE PRZEDRZYMSKI*, RZESZÓW 2005.

CHMIELOWSKA A., GRZEBIENIE STAROŻYTNE I WCZESNOŚREDNIOWIECZNE Z ZIEM POLSKICH, ŁÓDŹ 1971.

DOBZAŃSKA H., *OSADA Z PÓŹNEGO OKRESU RZYMSKIEGO W IGOŁOMII, WOJ. KRAKOWSKIE*, T. II II, WROCŁAW-WARSZAWA-KRAKÓW-GDAŃSK-ŁÓDŹ 1990.

J. GINALSKI, OSTROGI KABŁĄKOWATE KULTURY PRZEWORSKIEJ, KLASYFIKACJA TYPOLOGICZNA, „PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY”, T. 38: 1991, S. 53-84.

JONAKOWSKI M., KOMPLET NARZĘDZI DO KRZESANIA OGNI W KULTURZE PRZEWORSKIEJ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM KRZESIW SZTABKOWATYCH, [w:] CONCORDIA. STUDIA OFIAROWANE JERZEMU OKULICZOWI-KOZARYNOWI W SZEŚCZDZIESIĄTĄ PIĄTĄ ROCZNICĘ URODZIN, WARSZAWA 1996, S. 93-104.

KOKOWSKI A., GRUPA MASŁOMĘCKA. Z BADAŃ NAD PRZEMIANAMI KULTURY GOTÓW W MŁODSZYM OKRESIE RZYMSKIM, LUBLIN 1995.

KOKOWSKI A., SCHLOSSBESCHLÄGE UND SCHLÜSSEL IM BARBARICUM IN DER RÖMISCHEN KAISERZEIT UND DER FRÜHEN VÖLKERWANDERUNGSZEIT, KLASYFIKACJE ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH, T. II, LUBLIN 1997.

KONTNY B., ARCHEOLOGIA WOJNY. ZE STUDIÓW NAD UZBROJENIEM BARBARZYŃSKIEJ EUROPY

OKRESÓW WPŁYWÓW RZYMSKICH I WĘDRÓWEK LUDÓW, WYDAWNICTWO NAPOLEON V,
OŚWIĘCIM 2018.

ŁUCZKIEWICZ P., UZBROJENIE LUDNOŚCI ZIEM POLSKI W MŁODSZYM OKRESIE PRZEDRZYMSKIM,
LUBLIN 2006.

MADYDA-LEGUTKO R., GÜRTELHAKEN DER FRÜHRÖMISCHEN KAISERZEIT IM GEBIET DES
MITTELEUROPAÏSCHEN BARBARICUM, PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY, T. 37: 1990, S. 157-180.

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA, TOMY I-XVI, WARSZAWA-KRAKÓW 1995-2011.

E. ROMAN, OSTROGI KRZESŁOWATE Z TERENU ZIEM POLSKICH, [W:] 20 LAT ARCHEOLOGII W
MASŁOMĘCZU, T. I, LUBLIN 1997, S. 165-188.

STAWIARSKA T., PACIORKI SZKLANE Z OBSZARU POLSKI PÓŁNOCNEJ W OKRESIE WPŁYWÓW
RZYMSKICH, WROCŁAW 1985.

N. ZIELING, STUDIEN ZU GERMANISCHEN SCHILDEN DER SPÄTLATÈNE- UND DER RÖMISCHEN
KAISERZEIT IM FREIEN GERMANIEN I-III, BAR, INTERNATIONAL SERIES, 505, OXFORD 1989.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej